

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošiljanjem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta — „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofjsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nasledki dosedanje turške vojske.

Dva nepričakovana dogodka sta se pripetila ta teden na turškem bojišču. Turkoljubni ministri evropski so bojevanje ustavili do večera 24. sept., da bi med tem mir sklenoli med Turki in Slavjani — srbska vojna pa je pri Aleksinacu kneza Milana proglasila za kralja, da Srbijo neodvisno stori od Turčije in prekriža pomirovanje turkoljubnih vlad.

Blizu 3 mesence gromijo srbski kanoni, pokajo puške in se bliskajo črnogorski handžari. Neprenehoma je tekla kri. Vendar odločno zmagali niso ne Slavjani ne Turki. Prvi niso mogli predreti ne v Bolgarijo, ne v Bosnijo, drugi pa še niso videli ne Beligrada pa tudi Cetinja v Črnigori ne. Toda reči se vendar sme, da se je vojni uspeh vendarle na slavlansko stran začel močno nagibati. Skušali so sicer Turki pri Zajčaru, potem čez Knjaževac, na dalje skozi Aleksinac in naposled čez Djunis v Srbijo udariti, ali povsod so bili več ali manj krvavo odbiti in imajo le nekoliko ur na dolgo in široko srbske zemlje v svoji oblasti, kder so ravno sedaj v največji nevarnosti. Horvatovič je namreč prišel Kerim-paši za hrbet in mu zvezo z Nišem prerazal. Še hujša se godi Mukhtar-paši, ki je brz na meji Črnogore tako zajet, da ne more ne naprej, ne nazaj. Tolik že je uspeh jugoslavjanske vojske, kateremu se bomo tem bolje čudili, ako pomislimo, da je Srbov in Črnogorcev skup težko 2 milijona ljudi, med tem ko sultan zapoveduje v Evropi, v Aziji in Afriki 40 milijonom podložnikov!

To je prvi sijajni uspeh, a drugi ni nič manj važen in sijajn in ta uspeh opazujemo pri slavlanskih sobratih Srbov in Črnogorcev. Junaška vojska teh korenjakov za krst sveti in svobodo zlato zoper starega tlačitelja, divjega Turka, je vzdramila, vzbudila, stresla ves slavlanski svet. Vsi Slavjani gledajo na slavlanski jug in mu bitijo na pomoč, kakor že zamorejo. Vsaka zmaga, vsaka sreča Srbov in Črnogorcev vzbudi pri Slavjanih veselje in radost, vsaka nesreča, vsaka nezgoda pa po-

bitje in žalost. Kar svet stoji, se med Slavjani še ni nikoli prikazala tolika vzajemnost, kakor ravno sedaj vsled jugoslavjanske vojske. In to je gotovo pomenljiv in neprecenljiv uspeh. Toda še eden uspeh je, kojega hočemo omeniti.

Evropa, kolikor je romanska in nemška, Slavjanom ni bila nikoli prijazna. Nemec, Italijan, Francoz, Anglež je Slavjana vselej zaničeval in če le mogoče, tudi zatiroval, in zlasti ruskega, sovražil. Ovo mrzenje, zaničevanje začenja sedaj ponehati in se spreminjati v sočutje, občudjenje in podpiranje. In ta sprememba je zopet sijajni uspeh jugoslavjanske vojske. Izobraženi ljudje po Evropi so se zavzeli nad divjim razsajanjem grozovitih Turkov v Bolgariji, v Srbiji, v Bosniji in Hrčegovini; čudijo se neizmernemu junaštvu, pogumu in srčnosti, vsled katere Srb umerje, Črnogorec smrt stori rajši, kakor da bi Turku še dalje robstvoval, še dalje pogrešal življenje človeku in Kristijanu spodobno. To velikodušno junaštvo si je pri vseh blagih in velikodušnih Evropeih na Italijanskem, Nemškem, Francoskem in Angleškem pridobilo sočutje, občudovanje, hvalo in slavo. Na tisoče ljudi se zlasti na Angleškem zbira v taborjih in zahteva od svoje vlade, naj pomaga Slavjanom na Turškem do zaželjene svobode! In to je tretji velevažni uspeh jugoslavjanske vojske!

Turkoljubne vlade evropske so se tega ustrašile in sedaj hitijo Turkov in Slavjanov mirit, zlasti ker se bojijo, da nebi Rusi kmalu vojske napovedali. Pritisnile so tedaj na turškega sultana in na srbskega in črnogorskega kneza, da so vsi do 24. sept. z bojevanjem prenehali. Ali se bo iz tega res rodil mir, to se nam zdi skoro nemogoče, zlasti že zato, ker je srbska vojna 16. septembra kneza Milana proglasila za kralja. Srbski vojaki so namreč zvedeli pogodbe miru s Turki. Videvši, da hoče Turk prav za prav Srbijo uničiti, so močno razsrdjeni šli pred generala Črnajeva ter z njim vred med gromenjem vseh topov proglasili Milana I. kralja srbskega, popolnem neodvisnega od sultana! Kaj bo sedaj iz tega, to še nihče nevé, ali to vemo iz turkoljubnih listov,

da je ovi proglas bila prava, nepričakovana strela iz jasnega neba — na glave tistih vlad, ki delajo na mir. Vsa štrenja se jim je zopet zmešala. Kajti ako Milan od vojne sprejme naslov kralja, nimajo vlade več opraviti z upornim poddanikom sultanovim, ampak s samostalnim vladarjem. Zadrege bo tem večja, ker bodo Rusija, Nemčija in Italija gotovo Milana kot kralja pripoznale! Bržčas je to ruski udarec na turkoljubne ministre evropske!

Cerkvene zadeve.

Sv. oče in turško-krščanska vojska. Češki škof Hajs v Kraljevem Gradcu je pridigoval v nazočnosti papeževga nuncija msgr. Jakobinija in zavračal natolcevanje, kakor da bi sv. oče bili Turkom prijazni. Liberalci, frajmavrarji in drugi sovražniki katoliške Cerkve so dolgo časa po svetu trosili laž, da sv. oče s Turkom držijo, in ni še dolgo, kar so laški liberalci, zbrani v Rimu, ravno tisto trdili na javnem shodu. Vidi se zagrizenost teh ljudi in satanska hudobnost, da ne morejo opustiti nobene priložnosti, kjer nebi opravljali in grdili katoliške Cerkve. Vrli škof Hajs pa te laži krepko odbija, in to v nazočnosti papeževga poslanika, ki sv. očeta gotovo bolje pozná, kakor kak jud ali frajmavrar.

Zgled apostolske srčnosti je nek župnik na Pruskem. Kot mornar preoblečen bil je lani na svojo župnijo nameščen. Drugi dan stopi državni uradnik ves razkačen pred njega in mu žuga zavoljo njegove predrznosti z zaporom; župnik se ne zmeni dokler ga žandar ne pahne iz duhovskega stanovanja. Pošten katoličan ga sprejme v svojo lastno hišo. Uradnik mu oestro prepové, da ne sme nikakoršnega duhovnega opravila opravljati; župnik je gluh proti povelju in krščuje otroke, mešuje, pridiguje in pokopuje. Globa mu je napovedana pa je ne plača, in dá se rubiti. Potem so ga v ječo odpeljali; farani ga med jokom spremljajo, in žandar, ki ga je odpeljeval, je bil od solz ginjen in trdil je, da ne rad in le prisiljen ta posel izvršuje. Ojstreje od drugih jetnikov so delali z njim v ječi, iz ktere je bil po več mescih izpuščen, pa tudi iz države izgnan. Župnik se zopet ne zmeni za povelje izgnanstva, se precej v svojo faro povrne in po dolžnosti pastiruje. Vnovič zasačen, bil je zopet v ječo pahnjen; pa komaj iz nje izpuščen, naznani faranom, da naj ga prihodnjo nedeljo pričakujejo; cerkev bila je napolnjena, on stopi na prižnico, ter svoje ovčice opominja, naj se vsem nevihtam srčno ustavljajo, in jim potem deli ss. zakramente. Policija zvé, kaj se godi, toda župnik je že pobegnil in se skril; preoblečen v priprosto obleko stopi v neko borno baito, v katero kmalu tudi državni uradnik pride, in se zraven njega usede, pa ga ne spozna, rekoč: „kam bomo prišli, ako se bodo naše postave tako predrzno prelomovale? ako se upljiv duhovnov ne bo

zatrli, bo ljudstvo ves čut za čast in poštenje zgubilo.“ — „Vaše orožje“, zavrne župnik, „ne opravi nič; ravno pridem iz one cerkve, v kateri je danes izgnani duhoven sv. mešo služil, in policija ga ni mogla dobiti. Prihodnjo nedeljo obstražite cerkev od petih do šestih, nič ne mara, da ga zasačite.“ Omenjeno nedeljo pridejo zares o tisti uri zanesljive straže pred cerkev; toda junaški dušni pastir je že od 1 do 3 spovedoval, odmeševal in potem naglo pete odnesel. Ko je bilo duhovno opravilo že davno končano, so vohuni prišli, toda prepozno. Drugikrat ni bil tako srečen, ampak spoznan in v trdo ječo vržen, v kateri so ga mesec dni prav ostro imeli, in potem iz dežele pregnali. Toda pregnani, „nepoboljšljivi“ duhoven se neki zimski večer, debel sneg pregazivši, zopet v svojo duhovnijo vrne, zakaj bil je ravno sv. Božični večer, in svojih ovčic tako sveti dan noče brez dušne paše pustiti. Policija ni o tem kar nič sumičila, in ni bila kos misliti take predrznosti. Zbrani množici služi sv. mešo, in opravi vse druge katoliške obrede; od velikega truda opehanega se loti še mrzlica, — pa vendar ni bil zasačen; potem je bil še dvakrat prišel, in je ravno z tako srečnim uspehom duhovno službo opravil. Ko državni uradniki niso bili kos vkljub tolikemu prizadevanju ga ukrotiti in premagati, so ga proglasili kot „otrpjenega in nepoboljšljivega zločinca.“

Ali niso farizeji svoje dni apostolom enako prepovedovali učiti in so jih trpinčili, kakor zdaj delajo prusaki z katoliškimi duhovni? Pač smemo onega katoliškega duhovna prav junaškega apostola imenovati.

„Danica“.

Nemški katoličani so od 15.—18. septembra v Monakovem na Bavarskem obhajali sijajn shod in se pogovarjali, kako bi se najbolj vpešno dala sveta katoliška vera, pravice sv. Cerkve, krščansko življenje, vednost, umetnost, šole, novine, sv. misijoni itd. podpirati, braniti in zagovarjati. Navzočih je bilo više 2000 najodličnejših Nemcev vsakega stanu. Sv. oče so zboru poslali lepo pismo in svoj apostolski blagoslov. Izmed govornikov se je odlikoval dr. Hergenröther, dr. Hertling in kanonik Moufang. Prvi je svoj lepi govor sklenol rekoč: v cerkveni zgodovini je zapisana resnica: Bog ljubi sv. Cerkev in vse se obrne naposled v njeno korist — Cerkev ostane vselej bistveno taista, bodi v sijajni obleki neveste, bodi zavita v plašč žalosti in ponižanja — vsa veličast in lepota Cerkve se rodi iz njenega trpljenja. Drugi je povdarjal potrebo krščanske šole izpuliti iz rok državnega in brezverskega posilstva. Tretji je govoril o pruski „kulturni borbi“ in vse navdušil k stalnosti v borbi za sv. katoliško Cerkev!

Gospodarske stvari.

M. Strnišča brž po žetvi plitvo podorati je vsega priporočanja vredno. Da je dobro in ko-

ristno strnišča brž po žetvi plitvo podorati, o tem so umni in skušeni kmetovavci jedinih misli. Kjer je ta navada že v življenje vpeljana, tam so se o koristi hitrega podaranja strnišča že davno zkušnjo prepričali, kajti lepša rast setve in obilnejši pridelek so jim resnico trditve, da je podoranje strnišča hasnovito, živo pred oči postavile. Na Angleškem, kjer so, kakor je v obče znano pravi praktični kmetovavci doma, pravijo, da z vsakim dnevom, ki ga strnišče nepodorano ostane, daljnega obdelovanja težave rastejo, upanje pa na obilen pridelek pada. Taka beseda pa, kakor skušnje učé, ni po nikakem prenapetu, ako preudarimo, da največ težav in zaprek dobrega pridelka dela plevel. Vrh tega pa se še zemlja tudi vedno bolj strdi in oranje od dne do dne težavnejše prihaja. In k temu še pride tudi izguba redivnih tvarin za sadeže.

Ako se njiva brž po žetvi podorje, tako zatročeno plevelovo seme začne poganjati in rasti, ki se potem, ko že nekoliko vzraste, more z brano do čistega odpraviti. Vrh tega se z podoranjem še doseže, da se ostanki strni podorjejo, s prstjo pomešajo in tako prej strohné in sledečemu sadežu v korist pridejo. Prvemu skrbnemu obdelovanju sledi potem druga globoka brazda in njiva potem ostane delj časa nepovlečena morda celo do druge spomladi, ko jo je potem treba le še povleči ne pa orati. Na ta način se tedaj dvojni hasek da doseči. Prvič se vzgornja plast prsti iz zadnjega leta z strnjo in če se je gnojilo, s gnojem vred podorje in pod zemljo spravi. Drugič pa se spodnja črstva prst na vzgor vzrahlja. Tako morejo zrak, svetloba, toplota, mráz in moča bolj v zemljo vdirati in redivne snóvi v nji bolj razkrojovati. Površna prst čez zimo postane prhka in rahla in to veliko bolj zda, kakor da bi jo najskrbnejše obdelovanje z najpopolnejšim oravnim oróđjem storiti moglo. Tako vzrahljana prst more gaze ali plinove, ki se v zemlji razvijajo, v se potegniti in v sebi obdržati ravno, kakor razne pline iz zraka vsesavati. Vrh tega tako pripravljena zemlja zimsko močo delj časa v sebi obdrži in vendar se spomladi na površju prej usuši, da jo je mogoče ob ugodnem vremenu bolj zaran obdelovati.

Navaden pogrešek pri dvojnem oranju je ta, da se v drugo ravno tako globoka brazda poteza kakor prva. Tako se pa ista plast prsti, ki je prišla pri prvem oranju na dno brazde, pri drugem z vsem plevelnim semenjem in vso gnojivno šaro na vrh izorje in je pri ugodnem vremenu celo polje kmalu s plevelom tako prevlečeno in zaraščeno, da setev ne more dobro in lepo rasti.

Kako raynati, da se jabelka dolgo čvrsta ohranijo.

M. Jabelka, ktera se hočejo dolgo čvrsta ohraniti, morajo biti o pravem času potrgana, najboljše o jasnih, suhih dnevih, ko lepo solnce sije. Letna jabelka se začnó trgati, kakor hitro jamejo

posamezni sadovi z drevesa kapati, jesenska po večji ali manjši zrelosti od srede septembra do srede oktobra, zimska pa še le ko listje pada. Oklana in sploh poškodovana jabelka se ne dajo hranjevati, toraj je pri trganju treba opaznosti. Trgajo se tedaj ali z roko ali pa z pomočjo trgovnika. Jabelka, ki so se otesla, niso za dolgo hranjevanje. Velike množine se hranujejo kakor korenstvo v lonicah ali kopicah na suhih prostorih. Manjše množine pa v prozračnih prostorijah, kjer ne zmrznejo, na slami ali trstju položene vendar tako, da se jabelko jabelka ne dotika.

V novejšem času so začeli jabelka na drug način hranjevati, ki se je tudi dobro obnesel. Polagajo se jabelka plast za plastjo v čistem, suhem pesku v sode, ki se dajo trdno zapreti. Vendar pa se mora tukaj gledati na to, da se sad sada ne dotika. Tudi v vodi se dajo ohraniti. V ta namen se vzamejo kadi ali vzgor odprti sodovi. V nje se naložijo jabelka, na nje se nadeva brinovje in čez to deskice, ktere se z kamenjem obtežijo, kakor je to navada pri kapusu in kisli repi. Potem se posoda naliže z vodo. Ko se jabelka izjemajo, se samo kamenje odstrani, posamezne deskice pa le privzdignejo ne pa celo pokrivalo odpravi.

Tako hranjena jabelka se prav dobra in okusna obdržijo do prihodnjega poletja in dobijo nek prijeten vinsk okus.

Jesenska jabelka. 1. Marogasta poletna parmena (Lukas X. 2 a (b) ** †† Sommer-Parmäne. To zelo cenljivo jabelko, ki konec septembra do srede oktobra zori, še se pri nas redko nahaja. Doma je na Angleškem in se šteje k najstarejim znanim jablaninim drevesom: in je na Hanoveranskem najbolj razširjeno. Sad rodi srednji, bolj širok, kakor dolg, ki je lepe dopadljive podobe. Prava barva tenkej gladkej lupine je svetlo-žolta; na prisolnčni strani zavmito rudeče pobarvano jabelko je ovito z nekterimi rudečimi črtami. Meča ali meso je mehko in ima vinsko-kiselnat, rajnetam enak okus. Diši jako prijetno. To jabelko spada med najboljše sadeže za na mizo in za gospodarstvo. Drevo zraste krepko in kaj rado in obilno rodi. 2. Poletni kalvil (Lukas I., b) ** † Fraas Sommer-Calvill. To znamenito, jabelko je veliko, ter proti muhi lampasto in nekoliko rebrasto in ima tenko, svetlo, mastnato lupino. Barva je zelenkasto-bela, na prisolnčni strani nekoliko rudeča, toda v senci ostane sad ves zelenkasto-bel. Meča je bela, rahla in prijetno dišavnega okusa. Zoriti začne sredi meseca avgusta, septembra in dozori do konca oktobra. Vendar se ravna po legi in toploti, tedaj zori prej ali selej. Sad je pripraven za na mizo in za gospodarstvo. Drevo vzraste močno, rodi že mlado in nenavadno obilno. Za visoke lege in mrzle kraje se ta sorta jablan od vseh sadjerejcev močno priporočuje, in zasluži res vso pozornost naših gospodarjev! Juri Žmavec.

Dve novi sorti žita so začeli na Českem sejati, ki utegnute tudi pri nas kedaj obveljati. Prva je ruska Urtobanska pšenica, ki nenavadno močno cimi in poganja ter izredno bogato obrodi tudi v slabem zemljišču. Predobra zemlja njej še niti ne ugaja prav, ker v njej prebujno raste in preveč v slamo gre. Urtobanska pšenica ima dolgo, trstikasto slamo, ki brani, da ne poleže. Pravijo, da njej zimski mraz nič ne škodi in da se nje tudi snetljivci ne loti. Klasje ima debelo, betičasto; zrno je žolto, kakor yosek. Stari mecen (61½ litra) tehta 50 kilo. Če je to resnično, potem je pšenica Urtobanska res vseh pšeničnih sort kraljica. Druga sorta je ameriški Miltonov oves (zob) iz dežele Minnesota. Njegova največja prednost je, da potrebuje od sejatve do dozoritve najmanj časa, namreč samo 90 dni. Slama je precej dolga; zrnja se obilo pridela, ki je nenavadno težko; hektoliter tehta po 57 kilo. — Seme Urtobanske pšenice in Miltonovega ovsca se dobi v Pragi pri Bahlsen-u, Rossmarkt Nr. 54.

Polže iz kleti pregnati. Polži v kletih so kaj ostudni nadležneži. Da se jih iznebimo, je treba tla z živinsko soljo potrositi in stene z solnim lugom nekatere kratki poskropiti. Kjer se polžja gnezda prikazujejo, tam se sol bolj na debelo potroša.

Sejmovi. 25. sept. v Dobovi, v Arnožu, v Slov. Bistrici, v Remšniku in pri sv. Martinu pri Slov. Gradcu; 27. sept. v Svetincih; 29. sept. v Veržaju, v Cmureku, pri sv. Lovrencu na Dravskem polju, v Mahrenbergu, v Šoštanju, na Vranskem in v Pilštanju.

Dopisi.

Iz Mariborske okolice. (Seidlova šola in pravda.) Kamška šola je veliko, lepo poslopje, ki služi mnogim gospodom. Pod eno streho ste dve učilnici, stanovanje za nadučitelja, hiša za podučitelja, srenjska pisarna, stanovališče za srenjskega slugo, gumno ali škedenj, hlev za kravo, kozo, kuretno in svinje, nazadnje še kajha, tedaj je lahko mogoče, da mežnar in srenjski ponočni čuvaj nimata prostora pod tisto streho. Za mežnarjevo stanovališče mora cerkveno predstojništvo skrbeti. Ponočni čuvaj pa stanuje v borni leseni požarni utici, kjer bi moralo biti požarno orodje! Vse še bi bilo prav, le kajha nam ne sodi v šolo, v hišo, kjer morajo skupaj bivati odgojitelji otrok in „faloti“. Po misli vsakega izobraženega človeka je to nedostojno. V petek pred angeljsko nedeljo je Kamški mesar dal svojega hlapca, ko ga je nauhlat, s pomočjo 4 mož v omenjeno kajho zapreti. „Arestant“ začne razsajati in železno peč po kajhi metati, da je bila groza! Podvoje je iztrgal, ter so nje morali z močnimi drogi podpreti, drugače bi bil jetnik iz kletke

všel. Nadučiteljevi otroci so se začeli tresti; lahko bi se kateri otrok prestrašil in božjast dobil. Pred nekaterimi leti so tudi nekega človeka v omenjeno kajho zaprli, ki je železno peč zdobil in tako razsajal, da so morali učitelji šolarje izpustiti. Na ta način tedaj ne sodi kajha v šolsko poslopje, in mislim, da nje tudi v celej Avstriji ne najdete v šoli; le samo pod mnogozaslužnim Seidlom se nahaja. Taka je Kamška „ornga“. Lausko leto je Seidel podpisanega tožil zavoljo nekega smrdljivega dopisa, v katerem so bili preostudni priimki, kojih tukaj ne morem razglasiti. Seidl je mislil, le Kamški kovač zamore kaj takega storiti, nihče drugi, pa vkanil se je in tožbo zgubil. Šesteri Kamčani so bili od sodnije, nekateri še le slednji den, povabljeni za priče zoper mene. Vsak je za pot nekaj tirjal, nekateri po 60 kr., drugi 70 kr., tretji in četrti po 3 gld. Zastopnik Seidlov je rekel: le tirjajte, bo se že plačalo. Mislil si je gotovo: bo tako Kamški kovač plačeval. Ko pa je nekdo prišel po denarje, se mu je reklo: „za vašega srenjskega predstojnika zamorete že zastonj tudi nekaj storiti.“ Črez nekatere mesece je podpisani rabočane podučeval, kako morajo steze popravljati in jim tako močno dopovedal, da so ga zavoljo časti žaljenja pri Seidlu tožili, in on pri sodnji. Večjega veselja še Seidl ni imel, ko takrat ko je zvedel mojo obsodbo. Pošiljal je povabilo za „čičelo“ po celej fari, preden jo je meni izročil. Od mene je sodnija hitro tirjala denarje za priče okoli 4 goldinarje. Plačal jih sem, pa tudi rekel, da naj Seidl ljudi pri miru pusti ali za denarje poskrbi, preden jih toži. Sploh pa pri Seidlovem imenu in delovanju človek nehoté misli na deželo, kder vladarijo paše in bašibozuki!

Franc Pak, Kamški kovač.

Iz Slovenjgraškega okraja. (Volitve.) Pretečena sobota prinesla nam je veselo zmago pri volitvah za okrajni zastop, kakoršne še tukajšni Slovenci nismo doživeli, odkar okrajni zastop obstoji. Z veliko večino so od velikih posestnikov izvoljeni narodni konservativni kandidati: gg. Bart Jan., po domače Lindenhof, posestnik graščine v Št. Janu, Dietrich Urb., nadžupnik v Šmartnu, Fišer Val., obč. predstojnik v Šmartnu, Hauke Jan., mesar v Slov. Gradcu, Pečolar Ant., po domače Jesenko, Pehare Fr., c. kr. okrajni sodnik, dr. Šuc, mestni župnik in Verdnik Šimon, po domače Taubenwirth. Zmaga je tem veseliši, ker je nasprotna stranka vse žile napenjala, da bi si spet večino pridobila, ter silo in zvijače na pomoč jemala. Vsilila je 2 nova velika posestnika iz mesta, namreč mestno občinsko hišo in mestjana Kranerja, ktera le hišnega davka za najemšino (Hauszinssteuer) toliko plačujeta, kolikor postava tirja, nikakor pa ne zemljiške štibre. Protest in rekurs od naše stranke zoper to odločbo nista nič izdala. Vendar jim to ni nič pomagalo; pomagala jim tudi ni zvijača, da so nekega volilca po svojem zavezniku hoteli odpeljati dati; drugega so prejšnji den

napajali, in sicer nek grof, ki se navadno ne zmeni za kmeta, se je tako ponižal, le da bi ga premotil. Od Gradišarce so večkrat tirjali pooblastila, ali zastonj, letos se ni dala oslepariti, kakor pri poslednji volitvi pred 3 leti, temu je ostala zvesta narodnej stranki. Kakor možje prave korenine so se obnašali vsi kmet. veliki posestniki, noben glas ni šel v zgubo; kakor so se bili pogovorili, tako so glasovali.

Posebno pa gre slava za volitev v tej skupini g. J. Bartu, Hriberniku, p. d. Fuks-u, Jesenku in Mart. Uršēju ali Petriču, ki so veliko k tej lepej slogi, in s tem k zmagi pripomagali. Slava jim, slava vsem volilcem!

Svoje jezo in srd je premagana svojat izlila nad mestnim župnikom s tem, da mu je v nedeljo potem zjutraj ob dveh mačjo godbo omislila. Ali velikega poguma pri tej priložnosti niso pokazali mestni pobalini. En sam strel pokne in vse se je v divji beg podalo. Ali je to lep sad Vaše nemške kulture, da če ne morete sami gospodovati, pa nasprotnika zasramujete in preganjate!? Ravno zdaj so tudi volitve kmečkih občin končane. Enoglasno so izvoljeni s 32 glasovi vsi narodni kandidati. O tej volitvi pa prihodnjič. Slava!

Od sv. Lovrenca pod Prežinom. (Pesji lovec.) Najemnik Prežinskega lova ima čudnega lovskega nadzornika; kar on vstrelji, gotovo še živi, ali pa mora ubijati. Mora pa tudi imeti slabe oči, ali pa prav slabo puško. Ker poleti ne smeje zajcev strelati, začel je pokati po psihi. Po Prežinu hodi pes, ki nosi celi „šus“ in se lovca prav šegavo smeji. — Ne dolgo je poknil po nekem mesarskem pesu, ki je za kuzloj hodil; pa zadel ga je tako, da ga je moral s polenom ubijati. Ker pa uboga žival še ne pogine, vrgel njo je v Voglajno. Pes se skobaca iz vode in je še živel kakor 4 dni; še le od lakote, in ker mu je hrabri strelec samo zadnje noge odbil, je erknil po dolgem trpinčenju. Pa to še ni vse. Poginjenega psa neče nikdo pokopati, in akoravno je srenja to e. kr. glavarstvu naznanila, ležal je mrtvi pes kakih 8 dni in razširjal res pesji smrad. Ne zasluzi taki strelec pohvale, ki namesto zajca obstreli mesarskega psa? Ker ta junaški lovec in strelec nima premoženja, da bi psa plačal, bo mu vsak privoščil, da bi šel „kašo“ jest. Sramota za moža, ki je tako neusmiljen do domačih živali! Prav se mu zgodi, da si je pridobil malo častno ime.

Politični ogled.

Vojška na Turškem. Kerim-paša je dobil 22.000 iz Niša in hotel pri Trnjanu 10. sept. udariti čez Moravo, da bi vlezal med Aleksinac in Deligrad. Srbi so mu prehod zabranili; bojevalo se je do trde teme. Med tem je Horvatič naglo planil od Djunisa po ovinkih v Siljegovac in začel Kerim-pašo od strani in v hrbtu napadati ali zastonj, ker mu je turški general veliko tisoč ravno

iz Niša došlih vojakov nasproti postavil. Drugi den 11. sept. se je boj zopet začel na vseh straneh. Turki pri Trnjanu zopet niso mogli mosta postaviti, pač pa so ga naredili $\frac{1}{2}$ ur nižeje pri Bobovištu in ga s šancami zavarovali ter iz njih okoli 5. ure popoldne marširali proti Deligradu. Srbi so mislili že s strelbo prenehati, ko hrabri Maša-Vrbica s svojimi prostovoljci, črnogorskimi „jaganci“, s handžarom prhne med Turke. Ti so se teh jim nasproti lomastečih Črnogorcev tako prestrašili, da so se takoj v pobeg spustili v šance in čez most tako, da jih nihče ni mogel s handžarom doseči. Naslednje dni 12. 13. 14 in 15. se je večidel le samo s kanoni strelalo. Srbi nastavljeni v Aleksinacu in v Bujmiru so med tem kraj Morave šli naprej proti Nišu, napravili pri Supovačnem mostu, se združili s Hrvatovičem in tako zajeli Kerim-pašo od vseh strani. To utegne za Turke hudo biti, ker sedaj ne morejo več iz Niša dobivljati streljiva in živeža, kojega jim itak že pomanjkuje. Turški vojaki se živijo večidel s kuruzinim zrnjem iz srbskih njiv, kolikor jih niso upostošili. Kerim-paša je 12. sept. prosil za mir na 48 ur, ali Črnajev mu ga ni dovolil. — Srbska vojna ob Drini je precej vojakov morala oddati Črnajevu in se je zato pred Turki, kojih je pri Bjelini in Zvorniku okoli 25.000, umaknila nazaj. Drviš-paša je 11. sept. nekoliko ur daleč vdrl v Črnogoro, ali zagledavši Črnogorce prišedše od dveh strani, je kar pobežnil nazaj v svoje šance. Vstaš Peko-Pavlovič in Musić sta pri Granici pobrala ves živež namenjen Muktar-paše-tovi vojni, mu s Črnogorci vred vzela 5 kanonov in ga imajo pri Grahovačevem brdu zajetega, kakor miš v pasti. — V Bosniji je Despotović vzel mesto Glamoč. Rus Kiseljev je v Kladovo prignal seboj 300 ruskih oficirjev in vojakov ter zbira bolgarsko legijo; 1200 Bolgarov se je že oglasilo. Kneginja ruska, Šahovskaja, je v Topčideru na lastne stroške napravila špital za ranjence. Po Rumuniji so Srbi dobili 50.000 pušek ostroguš iz Nemškega in 12.000 iz Ruskega; tudi 4 baterije Kruppovih kanonov so za nje na potu. Bubazel, bogat Rus, je v Nižjem-Novgorodu nabral 1000 prostovoljcev in se pelja v Srbijo. Vojni srbski minister da izdelovati 80.000 težkih plaščev in 70.000 črevljev za zimo; mnogo suknja in usnja je naročil v Brnu. Pri Čupriji in Paračinu delajo 25 šanc, da zaprejo Moravino dolino; sploh Srbi se pripravljajo na pozimski boj in ne mislijo s Črnogorci vred poprej odjenjati, dokler ne bodo Slavjani turškega jarma rešeni. Bržčas se začne 26. sept. zopet boj.

Avstrijske dežele. Ustavoverci čedalje bolj upijajo zoper nagodbo z Ogerski in zahtevajo, da se naše dežele od ogerskih popolnem ločijo, le svitli cesar bi naj bili še kralj ogerski. Če pa slavjanski listi takemu razdiranju Avstrije ugovarjajo, tedaj pa pridejo naši e. kr. okrajni glavarji ali tudi ces. kralj. državni pravdniki in pograbiyo take domoljubne liste. Taka se je zgodila „Slo-

venču" v Ljubljani. — Cesarica se je v soboto iz Miramara peljala čez Pragarsko v grad Gödöllő pri Budapeštu. — Na Gališkem postajajo Poljaci nezadovoljni z ustavoverci in se bližajo državno-pravnej stranki. Dunajski ministri so na račun „zlatega“ dolga ali posojila vzeli kot predplačilo (Vorschuss) pri Dunajskih, Berolinskih in Frankfurtskih Judih že 45 milijonov proti 6—8 % obresti. Denar so skoro ves porabili. Pri izdavanju zlate rente bodo jim ostali le kaki 3 milijoni ali pa nič! — Bosenskim beguncem na Hrvatskem se strašno hudo godi, ker nimajo nobenega zaslužka. Vložili so prošnjo do cesarja, naj se jim da dela in zaslužka ali večja podpora, sicer morajo gladu umirati. —

Vnanje države. Ruskemu caru je za god čestital tudi srbski general Črnajev. Knez Gorčakov mu je v imenu cara odgovoril: „njih veličanstvo, naš car, so mi naročili Vam sporočiti njihovo zadovoljnost za izrečena voščila. Tudi Vas prosijo, vrlejš srbske vojni sporočiti njihovo zadovoljnost in njej povedati, da se jako zanimivajo za junaški boj Srbov proti njihovim sovražnikom.“ Nemški cesar je se z ruskim zvezal in dogovoril, da se Turki iz Evrope še to zimo preženó s pomočjo ruskih vojakov. Nemški cesar bo miren ostal, dokler se avstrijski ne gane za Turke. Tako beremo v nemških listih! Prusi so se menda že navolili „kulturne borbe“ ker skušajo z papežem mir narediti. Bog daj! — Na Italijanskem imajo slabo letino pa strašne dače in zato se na tisoče Lahov izseluje v Ameriko. — V Kandijo je pripeljala angleška ladja mnogo orožja za vstaše. — Turki pošiljajo na rusko mejo v Aziji veliko kanonov in vojakov. — V Severni Ameriki razsaja mrzlica zlatica in pobira na stotine ljudi.

Za poduk in kratek čas.

Freimavrerji, sedanji antikristi.

† III. Kako so freimavrerji k nam prišli. V Avstrijo je freimavrerstvo najpred vpeljal vojvoda lotrinski Franc Štefan, poznejši cesar Franc I. in mož cesarice Marije Terezije. Bil je namreč še le 26letni mladeneč l. 1734. v Haagu na Nizozemskem v ložo sprejet ter seznanjen z bratom freimavrerškim van Swieten-om, ktereja je s seboj na Dunaj vzel in ga na čelo avstrijskim šolam postavil. Freimavrerji so že s početka spoznavši mogočni vpliv šol, povesod skušali najpred šole pod svojo oblast dobiti. Na Dunaju so se sedaj freimavrerji tako hitro množili, da so l. 1743. že redne zборе imeli, čeravno je to po postavah bilo prepovedano. Dne 7. marca 1843. je tak zbor policija zasačila in 30 freimavrerjev zaprla. Pobožna cesarica Marija Terezija, spoznavša pogubni namen freimavrerjev, jih je l. 1764 po vseh svojih deželah ostro prepovedala, ali ta prepoved jim ni ravno veliko škodovala, ker je

cesar sam bil na tihem njihov brat in zavetnik in ker je veliko bratov bilo že v najvišjih državnih službah. Očitno se po tej prepovedi pač niso upali več pokazati, zato pa so toliko marljivejše na tihem delali.

L. 1765. je umrl cesar Franc, glavni zavetnik freimavrerjev na Avstrijskem, pa ta zguba jim ni bila na nikako škodo, ker je Marija Terezija še tisto leto za sovladarja proglasila svojega sina Jožefa II., ki je bil ves navzet prostomiselnega duha ter vsled tega namene freimavrerške bolje pospeševal, nego zaviral. Ud freimavrerškega reda pa Jožef II. ni bil nikoli. Velika nevarnost je pretela freimavrerjem l. 1775. V Neapoli so namreč 1. septembra omenjenega leta sprejeli freimavrerji v svoj red neko žensko, ki je pa že drugi den po hudih bolečinah umrla. Sploh se je mislilo, da je njena smrt nasledek strašnih skušenj, ktere mora vsak pri vstopu prestati. Kralj Neapolitanski je vsled tega 12. septembra 1775. l. pod ostro kaznijo vse freimavrerške družbe prepovedal in veliko drugih vladarjev ga je posnemalo. Tudi v Avstriji so bili freimavrerji v enaki nevarnosti, toda o pravem času še jim je prišla pomoč iz Berolina. Dne 11. januarja 1876. je bil poslan od velike deželne lože za Nemško Franc pl. Sudthausen na Dunaj, češ, da ima neko pravdo poravnati, prav za prav pa, da bi freimavrerške lože v Avstriji ohranil, in če mogoče z berolinsko ložo v djansko zvezo spravil. To se je takoj pokazalo očitno, ko je Sudthausen 11. maja dobil dovoljenje cesarju Jožefu II. se pokloniti. Pri tem zaslišanju je namreč Sudthausen omenivši najpred svojo pravdo se predrznol „najponižniše pismo velike deželne lože berolinske Njegovemu cesarskemu Veličanstvu predložiti.“ Cesarja je ta predrznost osupnila, da nevoljen reče: „Kaj hočejo gospodje od mene; saj jaz nisem freimavrer? A poslanca te besede niso prestrašile, ampak v svoji drznosti odgovori cesarju s preponižno prošnjo: naj od pruskega kralja ložam dovoljeno zavetništvo tudi za lože avstrijske pripozna. To je res nezaslišana predrznost; toda cesar Jožef, hlepeči po posvetni hvali ga ni zavrnol, ampak poslal je veliki loži v Berlin prijazno pismo z zagotovilom, da se od njega nimajo ničesar budega bati. Freimavrerji so ga zavoljo tega res hvalili in častili, zraven pa so vedno očitniše delali, vedno drzniše postajali, da je kmalu Jožef II. sam bil prisiljen njihovega početju jez narediti. Dal je namreč 16. decembra 1785 ukaz, da v enem mestu ne sme več lož biti, kakor dve ali tri, in da se imenik udov in dnevi zborov morajo gosposki naznaniti. To je bilo zadosti, da so vsi freimavrerji zoper Jožefa II. vstali ter ga zapleli v turški boj, v katerem je dobil klico svoje smrtne bolezni.

Ker so pod Jožefom II. freimavrerji do zadnjega časa imeli mir, so se razširili po celem cesarstvu; vseh vkup je bilo 45 lož. Na Dunaju jih

je bilo 8, v Pragi 6, po Slovenskem so bile lože v Gorici „odkritosrčnost“, v Celovcu „pri dobrotljivi Marijani“, v Zagrebu „pri previdnosti“ itd. Ali čim več je nastalo lož, in čim menj so se bale gosposke, tim bolj so se med seboj kavsale, kakor je to pri njih navada; edinost in sloga med posameznimi ložami je samo v sovraštvu do krščanstva. Za Jožefa II. so bili v tem toliko složnejši, ker jih je vladarjevo vtikanje v cerkvene zadeve k temu še posebej spodbujalo. Proti koncu svojega življenja je cesar pač spoznal svoje zmote in tudi svoje navidežne prijatelje, ter je l. 1789 zapovedal vse lože zapreti in vsem državnim službenikom naložil prisego, da niso in ne bodo več udi nobene skrivne družbe. Vendar tudi ta ostra zapoved ni imela zaželjenega vspeha, ker je cesar Jožef že drugo leto umrl, njegov naslednik Leopold II. pa je bil sam ud freimavrskega reda.

(Nastavek prih.)

Hrvatski dom zabavnik Hrvatske omladine za godinu 1876. Izdalo ga djačko društvo na 1. Hrvatskom sveučilištvu u Zagrebu.

To je naslov zanimivi Hrvatski knjigi, ki so jo izdali vrli mladi Hrvatje v znamenje, da se med njimi trudoljubivo goje domoljubje in lepe umetelnosti ter vednosti. Obseg knjigi, katera, v spomin kronanja Dmitra Zvonimira, kralja vseh Hrvatov 9. oktobra leta 1076., nosi na čelu krasno z barvo tiskano podobo pod enim žezlom zedinjenih jugoslavanskih dežel (čuda golemo, da Andrassyeva policija ni zasegla ove uspomenel!) je lepoznavskega značaja in naravnost moramo reči, da je knjiga prav „niz bisera jugoslaven-skoga“. Proza in verzi se odlikujejo po nenavadni čistoti in veseli nas, da smo izpoznali vrle Hrvatske „sokoliče“ na literarnem polji! Drže naj se vedno svojih sedanjih vzvišenih načel in bodočnost je njih in — naša. Živeli! „Novice“.

Smešničar 39. „Bos šofens“ (kaj bi radi) praša nemškutarska krčmarica ravno došlega gosta. „Najpoprej juhe“ odgovori ta. Ko na mizo postavljeno juho zagleda, reče krčmarici: presim drugokrat prinesite na jednom krožniku juho, na drugem pa muhe, jaz meso rad posebej imam.“

Razne stvari.

(Milodari) za pribegle in ranjene Hercegovince in Bosnijake in za srbske ranjenike sprejema g. J. N. Horak, trgovec in predsednik podpirovalnemu odboru v Ljubljani. Uedništvo „Sl. Gosp.“ mu je zopet doposlalo 25 fl. 49 kr. Skupaj tedaj že 375 fl. 49 kr. Bog plati!

(Na smrt obsojeni) bili so v Celju Wiesthaler in Marko, morivca natakariice v Mariboru, potem Franc Lovrée; Franc Hrga dobil je 10 let težke ječe. —

(Celovec) je dobil namesto odposlanih turških vojakov nekoliko divjih bašibozukov — pravih tolovajev!

(Ukradli) so trgovcu Zadniku v Ptuj blaga za 800 fl.

(Brandstetter) pride 22. sept. pred porotnike tožen kot goljuf. Prijatelje svoje v Celju ali v okolici prosimo za poročilo!

(Ubila) sta 2 fanta v Jurjevcih blizu Rogatca kmetskega sina Franca Koreša.

(Na znanje.) Čujemo, da nekateri bukvarji, n. pr. Dreksler v Celju „Slomšekove pesmi“ draže prodajajo (po 1 gld. 15 kr.), kakor po naznanjeni ceni. To je nesramna dobičkarija, in se tukaj v svaritev vsem kupcem javno graja. Cena knjige po bukvarnicah je in ostane 1 gld. za vezan, 90 kr. za brožiran iztis. Nobeden knjigar ne sme več zahtevati.

(Pol. n. gospodarsko društvo pri sv. Lovrencu v Slov. goric.) ima v nedeljo 24. sept. popoldne ob 3. uri svoj letn. zbor. Volitev odbora, pogovori, tombola. Društvenike in prijatelje uljudno vabi odbor

(Banko Slovenijo) je namenila banka „Slavia“ prevzeti, ako se tej še 40.000 fl. doplača. Odbor za likvidacijo tega ni sprejel in se pogaja sedaj z banko: Donau. Hitrej ko se Slovenija odpravi, tem boljše je za delničarje. V Logacu ima baje 80.000 fl. škode po ognju?!

(Dražbe). V drugič 29. sept. Franc Lovrenčič v Račah 1960 fl. Anton Richter v Šmarji, Martin Musič v Jurovcih 200 fl. V tretje 28. sept. Anton Polanec v Ličenci 1020 fl. Franc Šusterič v Sedlarskem, Franc Lasbacher v Gornj. Radgoni in Jožef Zorko v Dolu.

Tržna cena

preteklega tedna po Hektolitrih.

(1 Hl. = 1⁶⁵/₁₀₀ vag.)

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Taršica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor . . .	7 80	5 90	5 50	3 50	5 60	5 30	5 60
Ptuj	7 40	6 35	5 20	3 20	6 —	4 80	5 —
Mahrenberg	10 10	7 25	5 70	3 70	5 75	7 80	5 69
Gradec	9 2	6 87	4 88	3 33	4 85	—	5 50
Celovec	8 54	6 72	4 98	2 88	5 60	4 46	5 92
Ljubljana . . .	8 45	6 17	4 55	3 28	5 40	4 39	6 —
Varaždin . . .	8 —	6 40	5 80	3 60	5 60	7 —	5 20
Zagreb	11 —	7 —	6 60	3 —	7 —	—	—
Dunaj	11 25	9 35	8 50	7 50	6 75	—	—
Pešt	10 —	8 18	6 88	6 40	6 —	5 —	—

Loterijne številke:

V Gradcu 16. septembra 1876: 73 7 8 47 10.
Na Dunaju 48 39 59 24 1,
Prihodnje sručkanje: 30. septembra 1876.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 66 45 — Srebrna renta 69 60 — 1860-
letno državno posojila 117 — — Akcije narodne banke 865 —
Kreditne akcije 118 — — Napoleon 9 72 — Ces. kr. ce-
kini 5 85 — Srebro 101 75

1—3

Prodaja posestva.

Posestvo, pet četrt ure od Ptuja oddaljeno, kraj ceste proti Vurbergu se pod lehkimi plačilnimi pogoji prostovoljno predaje. To posestvo obsega nad 4 orale zemlje raznovrstno obdelovane; na njem ste dve zidani hiši s potrebnimi poslopji za gospodarstvo in je posebno pripravno za krčmo. Več se izve v pisarni doktorja Gregoriča v Ptuju.

1—3

Ponudba.

V Dolu pri Hrastniku v okolici sv. Jurija se bo prostovoljno v najem dalo na 10 let posestvo s stanovanjem; lahko se redi par volov, 2 kravi in 15 ovac. Več se izve pri Jerneju Urbajs-u, posestniku v Kernicah, pošta: Hrastnigg.

Svaritev.

Prosiva, nikomur na najino ime kaj posoditi, ker nikakor nisva plačnika.

J. F. Gert.

J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.

TISKOVINE.

Podpisani dovoljuje si s tem čestitej dubovščini ter slavnim župniškim uradom naznaniti, da ima razun navadnih tiskovin, katere se pri takih uradih rabijo in katere so okusno narejene in na lepem in dobrem papirju tiskane, v zalogi tudi

„kanonske tablice za altarje“.

Ob enem izrekam srčno zahvalo za do zdaj mi skazano zaupanje ter prosim tudi v prihodnje naročil, katere se bodo točno in po nizkej ceni izvrševala.

J. M. Pajk,

lastnik tiskarne

v koroški ulici šte. 229 v Mariboru.

2—2

Svetinja
za napredek

Svetinja
za zasluge

ALBERT SAMASSA,

c. kr. dvorni zvonar izdeljavec strojev in raznoterega orodja pri gašenju ognja v Ljubljani,
priporoča p. n. cerkvenim predstojnikom in občinskim zastopom:

Vbrana zvonila

z vso potrebsčino, kakor jarmi: ojnice okovi. Zvon tudi 40 centov teže, zamore en mož zvoniti; dalje priporoča vse vrste brizgalnic, orodja za gašenje, vodnjake, cerkvene svečnike iz medenine, ventile, šraybe itd. itd.

po najnižji ceni.

Občinam in gasilnim društvom, da si zvonove in gasilno orodje lahko omislijo, privolim plačevanje v obrokih.

Diploma
pripoznanja

Diploma
pripoznanja

!!! 14 svetinj !!!